

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Qui non potest totum recitare, non teneatur ad partem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

obligat, non verò retrahit obligationem ad antecedentia.

9. Difficilius est decernere, An si predictus recitavit manè Horas respondentes tempori ipsi pomeridiano, v.g. Vesperas, obligetur post Professionem, seu Ordines in meridie susceptos, iterum easdem recitare? Obligari docet Bonacina, quem sequitur Castro Palaus *tom. 1. tract. 17. disp. 2. part. 4. numer. 3.* citans Bonacin. quia non satisfit præcepto eo tempore, quo nullum præceptum urget, sicuti non satisfit præcepto de audiendo Sacro die Dominico, per Missam auditam die Sabbati: si quidem die Sabbati nullum urget præceptum: non obligari repetere, supponit ut certum de Lugo, de *Eucharist. disp. 16. scil. 2.* multa enim adsunt præcepta (ait) quæ satis observantur, si paulò antequàm urget præceptum adimpleantur: sic, si non sacrum feceris, vel eidem interfueris in loco, ubi non est festus dies, nullus te accedentem eodem die manè in locum, ubi celebratur festum de præcepto obligabit iterum assistere Missæ. Hinc ego sententiam sum secutus, in *opuscul. de Comm. cap. 5. §. 2.* Hanc iterum amplector, cuius rationem ibi, si juvat, relige.

Quoniam tempore Officii agimus, Quæret quis: An Officium ex obligatione, recitare liceat tempore Missæ, quæ auditur ex præcepto; ex communi ferè calculo licere respondebimus *inferius, lib. 4. cap. 2. §. 1. num. 16.* quia utraque est attentio ad divina, neutra alteram impediens.

§. VI. De loco, & sin recitandi Officium.

1. **P**ro publica recitatione locus est Chorus, & tota Ecclesia, ejusque Capellæ: immo alicubi, ex introducta consuetudine, Sacristia, quæ patet ad Ecclesiam: pro privata verò nullus est assignatus locus: solum advertit Castro Palaus *l. c. n. 7.* ex Bonac. *disp. 1. de Horis Can. q. 3. p. 5. num. 5.* & 6. lege item Bellarminum de *bon. operibus, lib. 1. c. 18.* & Navar. de *orat. c. 3. n. 9.* ne in locis immundis, vel distractioni expositis recitetur sine necessitate, qua non existente, venialiter, inquit, peccaretur: ibi propter irreverentiam, hic propter periculum distractionis.

2. Ego hoc de loco distractionibus exposito libens amplector: Illud de locis sordidis, præciso contemptu (qui sanè gravissimum esset scelus) vix possum admittere, nam pari modo, si quampiam orationem vocalem Deo, vel Sanctis eo in loco effunderes: immò si orationem mentalem tunc exerceres, aspirationemque haberes ad Dominum Deum, venialiter peccares; & sanè nimis durum videretur velle fidelem obligare ad abstinendum ab Oratione eo tempore, quo humanis necessitatibus inservit. At in conceptu hominum Oratio ejusmodi sordida facta loco, reputatur irreverenter fieri. Respondeo ita reputari à vulgo, non à sapientibus, qui res suo momento expendunt. Deus optimus operis mandator, æque, atque immundi Creator est, & conservator, à nullis unquam sordibus radij solaris instar, inquinandus; & rectè affert Pater Tancreda, *tom. 1. de Relig. r. 3. lib. 3. d. 3. num. 3.* S. Anselmum apud eundem, id ex illis verbis comprobantem: *Deus ubique est*, & S. Chrysostomum *hom. ad populum Ant. apud eundem.* sic hortantem, *Templum es, ne locum quæras.* Lege Suarium *dict. lib. 2. de ord. disp. 3. & lib. 2. disp. 4. num. 3.* & item illud David Psalm. 102. *In omni loco dominationis ejus benedic anima mea Domino.*

Distinguendum igitur est; si locus ejusmodi sordidus sine delectu eligatur ad Horas recitandas, aliasque preces effundendas, cum possit mundior eligi, aliquam venialem irreverentiam committi probabile est: at si vel casu, vel ex aliqua occasione in loco immundo reperiaris, orato libenter, quia etiam in loco sordido melius est orare, quàm otiosum esse. Moltæsius apud Bonac. *l. c. q. 3. p. 6. num. 6.* narrat quendam, qui in locis immundis recitabat Officium, in iisdem post mortem fuisse pœnas.

Merito, is enim non ex amore non cessandi à Dei Laudibus in quocunque loco, sed fortasse temerè, & sine delectu, cum alicubi facile potuisset, in locis sordidis Sacrum populum perturbare.

3. Quod asserimus de loco, dictum esto de situ corporis: si enim sine necessitate in lecto decumbens vel sub immodesta corporis positione sine delectu recitaret, cum id sit aliquis desidia effectus, irreverentiam, puta, venialem committeres, præscindendo semper à contemptu, ut dictum est.

4. Stare cum standum; genuflectere, cum est ex præcepto Rubricæ genuflectendum, non excedit, citra eundem contemptum, fines peccati venialis: immò ne venialis quidem culpa terminum attingere putat Castro *loc. cit. n. 7.* quia eæ Rubricæ solum videntur consilium dare, non præcipere: cum videantur ad Chorum ordinatæ.

§. VII. De obligatione, & pœnis non recitantium Officium.

Satis ex dictis liquet præceptum Horas Canonicas recitandum esse sub mortali, idque, ut dictum est, in *opuscul. de conf. lib. 2. cap. 2. §. 4.* satis probabiliter unicuique uno die, pœnamque infligere contra præbendatos, seu Beneficiarios esse. Restitutionem; contra alios enim præter mortalem culpam, nullam invenio pœnam in jure statutam. De ejusmodi ergo restitutione, si planè eam cognoscere cupias, adi Castro, aliisque *ibid.* citat.

§. VIII. De causis excusantibus ab Officij recitatione.

1. **P**otest esse sermo vel de recitatione absolute, vel de recitatione in Choro pro præbendatis. Quoad posteriorem sunt illæ tres, quarum meminit Bonif. VIII. infirmitas, corporalis necessitas, utilitas Ecclesiæ, de quibus fuscè Doctores. Quoad anteriorem: de qua ut potè magna, nobis necessarium aliud distinctius hic operæ pretium est asserere, sunt item tres. Impotentia, gravis occupatio, dispensatio.

Impotentia.

2. Impotens eris ad recitandum, ac proinde, si ve ul- la culpa Officium omittes: Primò, si inculpate obliviscaris: Secundò, si ignoreas te obligari, vel si legere nescias, qua utraque ignorantia pueros in Beneficium assumptos laborare non raro contingit: non tamen excusos, ut *supra, §. 1. n. 17.* dixi, nescientem legere, si is Beneficium, vel Ordine suscipiat, quia iripsa susceptione peccat, dum graviter indispositus Officij recitandi onus advertebatur acceptat. Nec ole locum citatum. Tertiò, si sine culpa Breviario careas. Quartò, si gravi quopiam malo; v.g. infirmitate, cæcitate, &c. premaris, vel ne illo vexare jure times, puta febris, dolore vehementi, &c. Quintò denique, si jacturam non mediocrem timeas futurarum, vitæ, honoris, quod licet rarò inter Catholicos evenire soleat, solet in locis hæreticorum, vel infidelium, etiam præscindendo à contemptu Religionis, &c. Hoc reducitur, si graves rixæ & discordiæ timeantur, si Officium recites, in quod certe rarissimè evenire video.

Fillucius *n. 27. p. 2. cap. 6. q. 9. n. 125.* non excusat eum, qui ex pravo habitu magnam habet difficultatem Officium recitandi, quia illum habitum à se tollere obligatur, Merito: sed limita, nisi tanta sit difficultas, ut impossibilitas moralis reputetur, qualis esset si timeretur futura febris, vel gravis dolor capitis, ilque continuus, &c. Sicut enim sua culpa incidens in impotentiam jejunandi, ea contracta ad jejuniium non tenetur, ita in casu nostro.

Verum circa causam infirmitatis quatuor mihi sunt obviam non vulgares difficultates.

Prima difficultas.

Qui non potest totum recitare, non tenetur

ad partem.

3. Visus multis, variis, confusisque dicendi modis hanc

hanc iudico omnium expeditissimam, & sanè tuam
regulam: Qui non potest majorem divini Officij par-
tem recitare, potest autem minorem, ad nequam obli-
gari. Contra: Qui non potest minorem, potest autem
majorem (omissa licet minore) planè tene-
re. Ita Sanchez lib. 7. concil. cap. 2. d. 47. num. 3. Azor.
lib. 1. lib. 10. cap. 13. quæst. 4. Castro Pal. n. 7. d. 2. p. 6. n. 8.
Ratio regulæ est: tum quia sic confectudine re-
ceptum est à prudentibus, tum quia major pars trahit
ad se minorem, non verò contra, tum denique quia sic
sanctus redditur unus Officij, & scrupulis minus ob-
noxium.

4. Qui potest æqualem, hoc est, dimidium Officij
dicere, obligatur ad illam, omiſſa dimidia parte, quam
non potest. Ratio est, quia tunc non possumus recurrere
ad regulam, per quam major pars trahatur ad se minorem:
ad regulam, per quam dimidia sit planè pars notabilis, ab illa
excusari aliquis non poterit.

Secunda Difficultas.

Quam sit major, quæ minor pars?

5. Sed ex his ecce secunda difficultas in præti emer-
gens, æquænam censenda sit major, quæ minor Officij
pars? Ex quatuor dictis, quæ apud non ignobiles Docto-
res inveniuntur, id facile fortasse ad lucem evocabimus.

6. Primum dictum Navarri, L. 6. Azor. Val. apud
Castro Pal. l. c. n. 8. Qui potest recitare Laudes, Primam,
Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium,
licet non possit Matutinum, compellitur illas recitare
omniſſo Matutino, quod supponimus, non posse. Ratio
est, quia tot horæ sunt major Officij pars. Atque ex hoc
dicto sequitur, quod si contra, potest quis solum Matuti-
num recitare, non autem illas horas, ad nihil obligabi-
tur, ex dictis n. 3. quia nimirum solum Matutinum est
minor Officij pars.

7. Secundum dictum Rodr. Garf. J. Molf. apud Bonac.
lib. 1. de Hor. Can. q. 6. p. 2. n. 6. Apud Ioan. Sanch. in se-
ntentia 15. m. 1. Contra sentit Th. Sanchez lib. 2. indec. c. 19.

8. Qui non potest recitare Matutinum & Laudes,
potest autem Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Ves-
peras, & Completorium, ad nihil tenetur. Ratio est, quia
Matutinum & Laudes sunt major, & certè potior Offi-
cij pars. Atque ex hoc dicto sequitur, quod ex adverso,
qui potest recitare Matutinum cum Laudibus, non
potest autem illas cæteras horas, tenetur his negligis
ad illud, quia illæ cæteræ horæ sunt minor pars Officij
divini.

9. Tertium dictum Castro Pal. l. c. p. 6. num. 5. Qui
potest recitare cæteras omnes horas præter Vesperas, ad
illas cæteras solvendas obligatur. Ratio est eadem, imò
et ex se patet, major. Ex quo contra sequitur, valentem
solas Vesperas, adde & Completorium, non autem cæte-
ras alias recitare, ad nihil teneri, quia Vesperæ, & Com-
pletorium, cum sint pars minor, trahuntur ab excusatio-
ne aliarum, quæ sunt major.

10. Excipe tamen hic, & in similibus, nisi fortè su-
perveniat præceptum. Explico. Sit qui statim à meri-
die sacro Ordine initietur: hic, licet non obligetur re-
citare majorem partem Officij illius; diei nempe Matu-
tinum Laudes, cæteræque horas, ut supra, §. 5. num. 8.
vidimus, obligatur tamen Vesperas & Completorium.
Ratio est, quia tunc supervenit præceptum cadens in
Vesperas & Completorium, materiam sanè capacem
gravis obligationis, nullo respectu habito ad horas an-
tecedentes.

11. Quartum dictum Ioan. Sanch. & Gar. apud Pelliz.
num. 1. r. 5. c. 2. n. 110. Non est obligatus recitare illam ho-
ram, cujus notabilem partem necesse habes omittere,
v. g. si sit cæcus, qui memoriâ teneat Psalmos Matutini,
non autem Lectiones, non tenetur Matutinum recitare,
quia Psalmi sine Lectionibus non sunt substantialiter
Matutinum Ecclesiasticum, atque adde Lectiones sunt

notabiles Matutini partes. Quid si sciat Psalmos hora-
rum, nesciatque Capitula & Orationes? Certè similiter
non videtur ad horas recitandas obligandus, ita Tol.
Diana, & ex parte Sotus apud Pelliz. loco citato num. 112.
quia patet illi psalmi non sunt substantialiter Horæ
Canonicæ, juxta formam à Pio. V. præscriptam. Si cæcus
nesciat, vel tu non habes hodierni Officij majorem par-
tem, sciat verò ille, vel habeas tu majorem partem Offi-
cij alterius diei, non obligamini ad recitandum hoc al-
terius diei Officium, imò neque ad alias partes. Ratio
est, quia non tenemur ex ullo præcepto aliud supponere
loco Officij divini.

12. Occasione hujus exempli ducti à cæco, Petes:
Si possit ejusmodi cæcus, vel quicumque alius asciscere
socium, cum quo valeat Officium totum ritè recitare,
obligabitur? Respondeo obligari ad asciscendum so-
cium docent nonnulli ita Bonac. alios referens diff. 1.
de Hor. Can. q. 6. p. 1. n. 8. sed certè probabile etiam est sa-
cris initiatum, vel Religiosum non obligari, quia facul-
tas admittendi socium etiam sponte sese offerentem, est
privilegium: Privilegiis autem utimur, quando volu-
mus. majori jure idem sentiendum de surdulo, qui
quamvis, ut dixi supra §. 2. n. 13. sit obligatus recitare
Officium, tamen si ejus conditionis esset, ut non posset
illud sine socio, cum socio posset non tamen obligaretur
ad illud asciscendum, atque adde posset recitationem
negligere. Ratio est tum quia, ut dictum est, recitare ad-
missio socio est privilegium, tum quia valde onerosum
esset socio cum obligari ad vociferandum, quod certè
deberet præstare, ut surdaster audire posset.

13. Dixi (sacris initiatum vel Religiosum) nam
Suar. Valsq. Azor. Reg. Laym. alique apud Bonac. loc.
cit. id meritò negant Beneficiario? Hic enim cum ex ju-
sticia debeat recitare Officium, obligatur aliquantulum plus,
quam alij. Vnde si facile, & non cum gravi suo incom-
modo socium habere potest, advocare tenetur, siquidem
qui se obligavit ad Officium acceptando Beneficium, se
videtur obligasse ad media saltem non multum difficilia
apponendam.

Ex his difficultatibus secundam modò propositam sa-
tis concepisse luminis jam vides.

Tertia Difficultas.

Quam infirmitas excuset ab Officio?

14. Dico, nec levem, nec certè necessariò gravissi-
mam; quia levis non affert mortaliter impedimentum,
& pia Mater Ecclesia nequaquam cum tanta severitate
nobiscum agit. Statuatur ergo hæc Regula: Si afflit Me-
dicus, vel vir expertus, qui possit de notabilitate infirmi-
tatis diiudicare, nec afflit Superior, qui certè in dubio
valet dispensare, tunc decerne infirmitatem esse notabi-
lem, ad effectum negligendi Officium, cum à recitatione
times aliquod non parvæ considerationis malum. Video
adhuc regulam non esse expeditam, verum planior fiet
ex corollariis.

Hinc enim ex Sanch. lib. 7. cons. c. 2. d. 45. timor, quod
sit occasio recitationis futura stomachi cruditas, vel
capitis gravedo, vel virium lassitudo, vel tardior febris
remissio, excusabit hominem ab Officio.

Hinc, ex eodem ibid. num. 5. imbecillitas ejus, quem
febris deseruit, eundem per aliquod dies excusabit, quia
illa imbecillitas infirmitas est, & Mater Ecclesia conva-
lescenti per aliquod tempus requiem ab Officio conce-
dere putanda est. quid si Missam hic celebrare velit: ce-
lebre, inquit Sanch. ibid. esto vacet per eos dies ab Of-
ficio; hoc enim suavitati Ecclesiæ tribuere omnino de-
bemus. Hi autem dies numerari debent iudicio pruden-
tis proportionem habita ad gravitatem præteritæ infirmi-
tatis, & præsentis difficultatis.

Hinc ex Pellizzario mox citando n. 158. quartana la-
borans, quando expectat vespertinam febris accessio-
nem, quamvis, si manè bene se habeat, debeat horas

H 4 Matutino